

VOLILNI PROGRAM STRANKE GENERACIJ

Slovenija potrebuje pogumno in a razumno usmerjeno politiko, ki zna povezovati ljudi, spodbujati razvoj in skrbeti za kakovost življenja vseh. Pred nami so izzivi, ki segajo od dostopnosti stanovanj in učinkovitih javnih storitev do konkurenčnega gospodarstva, zelenega prehoda in močne socialne države. Ob tem se družba spreminja, tudi demografsko, kar zahteva prilagoditve, ne pa nižanja ambicij.

Verjamemo v Slovenijo, ki zna izkoristiti svoje znanje, ustvarjalnost in solidarnost. Državo, ki mladim omogoča prihodnost doma, starejšim dostojno življenje, vsem pa varnost, priložnosti in zaupanje v javne sisteme. Demografske spremembe so del realnosti, vendar je naša prihodnost predvsem rezultat odločitev, ki jih sprejemamo danes.

Program 7x7 (7 točk s po 7 ukrepi) ponuja konkretne rešitve in jasno smer: razvoj, ki temelji na delu, znanju in pravičnosti, ter družbo, ki ostaja odprta, vključujoča in samozavestna. To je vizija Slovenije, ki deluje za ljudi in za prihodnost.

1. Medgeneracijska solidarnost

Geslo: Medgeneracijska pogodba

Slovenija se sooča z izrazitim staranjem prebivalstva, zmanjševanjem števila aktivnih prebivalcev ter povečevanjem deleža starejših od 65 let. Ti demografski trendi zahtevajo novo družbeno pogodbo med generacijami, ki temelji na solidarnosti, vzajemnosti in sodelovanju. Verjamemo v moč medgeneracijskega delovanja, kjer mladi delujejo za starejše in obratno. Medgeneracijska pogodba bo temeljila na uravnoteženju bremen in priložnosti med generacijami ter na krepitvi socialne kohezije v starajoči se družbi.

1. **Vzpostavitev medgeneracijskih centrov** v vseh regija, kjer se izvajajo druženja, mentorstva, oskrba na domu, delavnice.
2. **Program "Mladi za starejše"**, v katerem dijaki in študenti prostovoljno pomagajo starejšim v gospodinjstvu, digitalni pismenosti in družbi.
3. **Davčne olajšave** za družine, kjer več generacij živi skupaj in skrbi druga za drugo.
4. **Subvencije za medgeneracijska stanovanja**, kjer se mladi in starejši prijavijo kot souporabniki stanovanja.
5. **Mentorski program starejši-mladi** v gospodarstvu: upokojeni strokovnjaki mentorirajo mlade podjetnike in strokovnjake, občine sofinancirajo mentorstvo.
6. **Medgeneracijska kartica ugodnosti**, ki nudi popuste v javnem prometu, kulturi in lokalnih storitvah, če storitve koristita oba (mladi + starejši).

7. **Podpora medgeneracijskim kmetijam:** olajšave pri prenosu kmetij, če mladi prevzemniki zagotovijo oskrbo starejših v družini.

2. Socialna varnost in pravičnost

Geslo: Dostojne pokojnine in nova bivalna okolja.

Zaradi demografskih sprememb, zlasti podaljševanja življenjske dobe in manjšega števila vplačnikov v pokojninski sistem, je nujna dolgoročno prenova sistema socialne varnosti. Pokojninski sistem bomo uredili za dolgoročno finančno vzdržnost in pravičnost. Razmerje med povprečno pokojnino in povprečno plačo ne sme več padati. Spodbujali bomo gradnjo javnih domov za starejše, z jasnim ciljem izgradnje vsaj 1000 novih postelj v štirih letih in zagon projekta "Pokojnina za posteljo".

Za pokojninsko varnost je potrebna preiščljena in celovita reforma, zasnovana kot družbena pogodba. Pokojninski zakon mora biti enostaven, pravičen in dolgoročno vzdržen sistem, ki bo sprejemljiv za vse generacije ter za delodajalce. Ob tem je nujna tudi davčna reforma, prenova socialnih transferjev ter dodatno izredno usklajevanje pokojnin za najranjivejše.

Konkretno pokojnine

1. **Poprava krivic upokojencem iz obdobja 2013-2022 - ponovni izračun moških pokojnin iz 57,25% na 63,5% ;**
2. **Ob veljavni formuli usklajevanja pokojnin (50% rast plač + 50% rast življenjskih potrebščin) zahtevamo ponovno uvedbo izrednih usklajevanj pokojnin, saj vztrajamo, da povprečna starostna pokojnina v Sloveniji ne sme pasti pod 60% povprečne plače. Formule usklajevanja pokojnin po letu 2031 (20% rasti plač in 80% rasti življenjskih potrebščin) ne podpiramo!**
3. **milejši prehod za izračun pokojnin in sicer 30 let + izločitev 5 najslabših let zaradi prekinjenih karier in mladih;**
4. **Izplačilo 100% pokojnine ob ponovni zaposlitvi upokojencev + vsi davki in prispevki, ker gre za zaslužno pravico;**
5. **izenačitev prispevnih stopenj zaposlenih in delodajalcev na 12,175%. Ob tem predlagamo zmanjšanje drugih davčnih bremen in preprečevanje sive ekonomije in korupcije;**
6. **izločitev izjemnih pokojnin in socialnih transferjev iz pokojninske blagajne in prenos teh izplačil pod resorna ministrstva;**
7. **Digitalni bon za starejše, ki ga lahko porabijo za e-oskrbo, tečaje ali nakup osnovne tehnologije.**

Konkretno dolgotrajna oskrba:

Veljavni Zakon o dolgotrajni oskrbi ureja zgolj storitve, ne pa človeka.

To je potrebno spremeniti. Dolgotrajna oskrba mora biti temelj solidarnosti in dostojanstva – ne stalen vir stiske za uporabnike, svojce in zaposlene.

Naše zaveze:

1. Investiramo v prihodnost oskrbe!

Gradimo domove kot bivalno. Socialne skupnosti, oskrbovana stanovanja, negovalne bolnice in ločene bivalne skupnosti za mlajše (18-64 let), ker imajo različne potrebe in pravico do svojega okolja.

2. Spodbujamo podjetniške modele

Več izbire in inovativnosti pri izgradnji oskrbovanih stanovanj za starejše.

3. V 4 letih 1000 novih postelj v domovih za starejše

To pomeni 1150 novih delovnih mest: medicinske sestre, negovalci in podporne službe.

4. Višje plače za zaposlene v dolgotrajni oskrbi!

Delo je zahtevno in ključno za stabilnost sistema. Jasne poti napredovanje – ker brez zaposlenih ni oskrbe!

5. Domovi za starejše naj ostanejo domovi!

Ne bomo dopuščali pasivne oskrbe! Domovi 5. generacije so za starejše nad 65 let in morajo temeljiti na odnosu, ne na »hiralnici«

6. Mlajši ne sodijo v domove za starejše!

Zanje bomo razvili primernejše namestitve: bivanjske skupnosti, podporna stanovanja in specializirane enote za rehabilitacijo, samostojnost in socialno vključenost.

7. Enoten sistem oskrbe na domu!

Združujemo socialno oskrbo (ZVS) in dolgotrajno oskrbo na domu z enim vstopom, koordinatorjem in enim osebnim načrtom. Dvojni sistem povzroča zmedo, podvajanje storitev in manjšo dostopnost.

8. Digitalni boni za starejše!

Za e-oskrbo, izobraževanje in nakup tehnologij – da digitalizacija ne postane nova ovira.

Dolgotrajna oskrba mora biti organizirana tako, kot bi si jo želeli zase, za svoje starše in za svoje otroke.

3. Ureditev zdravstvenega sistema

Geslo: Javno zdravstvo, podrejeno bolniku

Staranje prebivalstva povečuje pritisk na zdravstveni sistem, zato bomo zdravstveni sistem prilagodili demografski realnosti. Zagotovili bomo nadgradnjo javnega zdravstvenega sistema. Skrajšali bomo čakalne vrste, izboljšali oskrbo starejših in zagotovili sredstva za dolgotrajno nego. Zdravstvenega sistem bomo izboljšali z reorganizacijo vodenja in upravljanja ter z uvedbo obračunavanja storitev po dejanskih stroških.

1. **Enotna digitalna čakalna lista** z dnevним posodobljenjem in možnostjo prenosa med izvajalci.
2. **Ureditev upravljanja bolnišnic**, ki temelji na menedžerskih kompetencah in konkretnih KPI.
3. **Reorganizacija primarnega nivoja zdravstva**, da ima vsak državljan enostaven in hiter dostop do osebnega zdravnika ali drugo oskrbo.
4. **Štipendije in dvig plačila za deficitarne specializacije** (radiologi, anesteziologi) za ustavitev bega možganov in krajšanje čakalnih vrst.
5. **Povečanje zmogljivosti za dolgotrajno nego** z mobilnimi ekipami in integracijo zdravstvene oskrbe z domovi za starejše občane.
6. **Transparentno financiranje zdravstvenih storitev po dejanskih stroških**, ne več pavšalov.
7. **Razširitev in okrepitev patronažnih služb** z dodatnim zaposlovanjem in podporo digitalnim orodjem.

4. Stanovanjska politika

Geslo: Dostopna in neprofitna stanovanja

Demografske spremembe v Sloveniji se odražajo v dveh ključnih stanovanjskih izzivih: mladi zaradi visokih cen in negotovih zaposlitev odlašajo z ustvarjanjem družine, starejši pa pogosto živijo v potratnih stanovanjih. Zagotovili bomo gradnjo cenovno dostopnih in oskrbovanih stanovanj za starejše ter neprofitnih najemnih stanovanj za mlade, s ciljem vsaj 1000 enot letno. Sprejeli bomo zakonske podlage za spodbujanje gradnje skupnostnih stanovanj in novih oblik bivanja.

1. **Gradnja 1.000 novih neprofitnih stanovanj letno**, prioriteto za mlade družine in mlade zaposlene.
2. **Državni stanovanjski sklad** naj odkupi prazna stanovanja in jih preuredi v najemna.
3. **Davčne olajšave za oddajo stanovanja v dolgoročni najem** namesto kratkoročnih najemov.
4. **Pilotni projekti skupnostnih (co-living) stanovanj** v Ljubljani, Mariboru in Kopru.
5. **Subvencije za nujno energetska obnovo** za upokoјence z nizkimi prihodki.
6. **Enotna gradbena dovoljenja v 60 dneh** za vse neprofitne projekte.
7. **Stanovanjske zadruge** – država ali lokalne skupnosti zagotovijo zemljišča, zadruge zgradijo in upravljajo stavbe.

5. Gospodarstvo in digitalizacija

Geslo: Spodbudno okolje in ne-koruptivno okolje za gospodarstvo

Spodbujali bomo gospodarstvo z uvedbo subvencij na področju inovacij, digitalne transformacije in krožnega gospodarstva. Podprli bomo mlade podjetnike z zmanjševanjem administrativnih in birokratskih ovir ter zagotovili stabilno in predvidljivo poslovno okolje. posebno pozornost bomo namenili samozaposlenim in malim samostojnim podjetnikom.

1. **Davčna razbremenitev prvih zaposlitev mladih** (npr. 50 % nižji prispevki za 2 leti).
2. **Digitalni vaučerji** za MSP-je za uvedbo AI, avtomatizacije ali robotizacije.
3. **Enotno podjetniško okence**: vsi postopki (AJPES, FURS, ZZS) na enem mestu in čim bolj digitalizirano, skrajšati postopek ustanovitve gospodarske družbe in zagotoviti preglednost prispevkov na plače in drugih dajatev.
4. **Olajšanje dela upokoencev**: možnost fleksibilne oblike in količine dela brez negativnega vpliva za pokojnino.
5. **Skladi za krožno gospodarstvo**: najmanj 50 mio EUR letno za projekte reciklaže, ponovne uporabe in zelenih inovacij in nadaljnjih 50 mio EUR za podjetja, ki ponujajo tovrstne storitve
6. **Podpora start-upom**: vzpostavitev pospeševalnikov v vseh regijah, povezanih z univerzami ter oblikovanje privlačne ponudbe za digitalne nomade, kot vir svežega pritoka talentov.
7. **Reindustrializacija manj razvitih regij** (Koroška, Zasavje) z investicijskimi olajšavami za revitalizacijo opuščene gospodarske infrastrukture

6. Trajnostni razvoj in mobilnost

Geslo: Za zeleno in trajnostno prihodnost

Prehod v zeleno gospodarstvo bomo izvajali ob upoštevanju stroke in razuma. Naravne vire bomo ohranjali in krepili programe za zaščito voda, gozdov in biotske raznovrstnosti. Ključna skrb bo namenjena dokončni izgradnji tretje razvojne osi in izboljšanju prometne povezave Posočja. Demografsko praznjenje podeželja in staranje prebivalstva v manj razvitih regijah zahtevata bolj uravnotežen regionalni razvoj in dostopno mobilnost za vse generacije. Javni transport mora ponovno postati dostopen in zaželen.

1. **Dokončanje tretje razvojne osi** z jasnim časovnim načrtom.
2. **Izboljšanje prometne povezave Posočja in Koroške**: avtoceste.
3. **Obnovitev železniških linij**: Celje–Velenje, Jesenice–Nova Gorica, Kočevje–Črnomelj.
4. **Zeleni javni prevoz**: 200 novih avtobusov na alternativna goriva.
5. **Program ohranjanja voda** – zaščita vodnih zajetij, nadzor nad industrijskimi izpusti.
6. **Gozdni sklad**, ki financira sanacijo zaradi žledoloma, vetrolomov in lubadarja.
7. **Spodbude za energetske zadruge**: sosedje skupaj proizvajajo in porabljajo električno energijo.

7. Izobraževanje, znanost in kultura

Geslo: Modernizacija sistema za kritično razmišljanje

Ključno je modernizirati izobraževalni sistem z vlaganjem v nove tehnologije in ga prilagoditi potrebam trga dela. Spodbujali bomo digitalno pismenost vseh generacij in krepili financiranje kulturnih projektov, ki povezujejo generacije ter spodbujajo in ohranjajo slovensko identiteto.

1. **Posodobitev učnih načrtov** z več STEM, kritičnim mišljenjem in umetno inteligenco.
2. **Digitalna pismenost vseh generacij:** tečaji v javnih knjižnicah, Ljudskih univerzah, Univerzah za tretje življenjsko obdobje in medgeneracijskih centrih.
3. **Finančna podpora raziskavam**, ki povezujejo univerze in podjetja.
4. **Modernizacija šolskih prostorov** – sodobne učilnice, laboratoriji, opremljenimi delavnicami za izdelavo prototipov.
5. **Program vračanja slovenskih raziskovalcev in drugih izobražencev iz tujine** z motivacijskimi paketi.
6. **Sofinanciranje kulturnih programov**, ki povezujejo mlade in starejše (gledališče, film, zgodovina).
7. **Podpora slovenski identiteti** preko digitalnih arhivov, interaktivnih muzejev in umetniških programov.